

A Hegyi beszéd: Jézus első feljegyzett nagy beszéde. A tanítványainak mondja. Nem ekkor lettek a tanítványai, Ő már korábban elhívta őket: „kövess engem”.

Jézus látja a sokaságot, de felmegy a hegyre, távolabb tőlük – és csak a tanítványai mennek hozzá. A végén a sokaság is „álmélkodik” azon, ahogyan Jézus tanít, mégis csak a tanítványok értik meg igazán. Mert amiről beszél, az maga a hívő élet. Egészen más, mint ahogy a világ gondolkodik, amire az ember a saját eszével, természetével törekszik.

A tanítványoknak is megvan a régi természete, de együtt vannak Jézussal, Ő tanítja őket, és ők elfogadják. „Mert nektek megadtam, hogy értsétek a mennyek országának titkait.”

„Boldogok, akik...” – az ember boldog akar lenni, de nem tudja, mi az: mindenki azt keresi, amit ő gondol boldogságnak, harcol érte, mások ellen is, de nem éri el, vagy ha el is éri azt, amit gondolt, mégsem lesz boldog, nem elégszik meg.

Isten a valódi boldogságot akarja adni nekünk, és ez más: ezt nem a világban kell kiharcolni. Ő a „boldog Isten” (1Tim 1,11), aki az embert boldogságra teremtette: az Ővele való tökéletes közösségre, amit a bűnnel elvesztettünk, de aminek az útját Ő újra megmutatja. Ez az út maga Jézus Krisztus; a boldogság nem más, mint az, hogy közösségünk van vele; közösségünk van Istennel.

„Boldogok, akik...” – amit Jézus elmond, arra az ember magától nem mondaná, hogy boldogság: lelki szegények; akik sírnak, akik szelídek... De aki Jézussal jár, az hiszi ezeket, mert Ő mondta; és meg is tapasztalja. „Boldog, aki hitt, mert beteljesedik mindaz, amit az Úr mondott neki.” (Lk 1,45)

A lelki szegények (a Lélek szegényei) azok, akik egyedül Jézusra hagyatkoznak. „Elhagytunk mindent és követtünk téged”, ezért semmijük sincs. A tanítványok ott élnek Izráelben, Isten (vallásos) népe között, mégsem oda tartoznak, mert Jézus az Ő követésére hívta el őket. Minket is körbevehetnek vallásos emberek, olyanok, akik a világban vannak otthon, mi ott mégsem vagyunk otthon – de a miénk a mennyek országa. Jézus számára nem volt hely a világban („nem volt hely a szálláson”, amikor született; „nincs hova fejét lehajtania”), csak a kereszten volt hely. De ott készítette el nekünk a helyet Isten országában, ezért az csak úgy lehet az enyém, ha én is „Krisztussal együtt megfeszítettem” (Gal 2,20).

Boldogok, akik sírnak: ez is csak a tanítványokra érvényes. Egyrészt ismerik az „Isten szerinti megszomorodást”, fájnak nekik a bűneik, de megvigasztaltatnak: bocsánatot nyernek és „megbánhatatlan megtérést” az életre. Másrészt sírnak azért, mert bennük van Isten szeretete az elveszettek iránt. A világ jár a maga útján, ünnepli a saját sikereit, de a hívő tudja, hogy kárhozatban vannak; könyörög értük, bizonyosságot tesz, hívja őket Krisztushoz, és sír, mert nem hallgatnak rá, de kap vigasztalást. „Munkátok nem hiábavaló az Úrban.”

A szelídek, mert ők öröklik a földet: Izráel földje Isten országának tökéletlen előképe. Előkép annyiban, hogy Isten megígérte és nekik adta többször is – de az Ő ígérete szerint olyan idő is lesz, amikor úgy élnek Izráel földjén, hogy nem háborgatja őket senki, csak az Úr fog uralkodni rajtuk. Ezt nem lehet emberi erővel beteljesíteni. De Isten beteljesíti: a földre jött, a földön váltott meg minket, a földön élünk, de úgy, hogy közben Őhöz tartozunk és nem a világhoz – és a földre fog visszajönni Krisztus, és akkor fogják örökölni a földet a „szelídek”, azok, akiknek nem volt „otthonuk”, „földjük” a világban.

Akik éheznek és szomjaznak az igazságra: arra az igazságra, amit Isten ad. Ez „felülmúlja az írástudók és farizeusok igazságát”, mert az a cselekedeteikben van, saját erőből próbálnak

igazak lenni. De nem a farizeus kapta meg Istentől az igazságot, hanem a vámszedő, aki így könyörgött: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek” – „ez megigazulva ment haza, nem úgy, mint amaz”. Mi is megkaptuk Isten igazságát, és megelégtettünk: bizonyosságunk van, hogy ez már a miénk, bármennyi bűnt követtünk el, mert Ő azokat elvette.

Boldogok az irgalmasok: mi, akik látjuk, hogy Isten szüntelen irgalmas: megbocsátja a bűnt, erőt ad, felemel, megvigasztal, tehetjük ugyanezt másokkal. Ezek cselekedetek, amelyekben a másik ember is találkozhat Jézussal. Nem ezekért nyerünk irgalmasságot, hanem azért tesszük ezeket, mert mi is irgalmasságot nyertünk. „Nem kellett volna-e neked is megkönyörölnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad?” (Mt 18,33) „Azért szeretünk, mert Ő előbb szeretett minket.” (1Jn 4,19).

Boldogok a tiszta szívűek. „A tiszta szívet teremteni kell” (Zsolt 51,12 alapján). Nem tudom megtisztítani, Jézusnak kell átadni, hogy tiszta legyen. Ha átadtam, akkor már nem a bűneimmel van tele, nem is a saját jócselekedeteimmel (azaz nem büszke). Üres, és várom, hogy Ő töltsen meg. Csak így lehet meglátni Istent: azt, hogy Ő milyen; megérteni, hogy mi az akarata.

Boldogok, akik békét teremtenek. „Békességünk van Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által” (Róm 5,1), ezt kell továbbadnunk. Mit jelent ez? Nem lázadunk, nem a jogaink a fontosak. Az a fontos, hogy mások is békességre jussanak – Istennel és egymással. Ehhez tudni kell megbocsátani, túrni az igazságtalanságot. Nem egyedül tesszük: Jézussal, aki ezt megtette előttünk és értünk, és aki bennünk van.

Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: mert azt az igazságot látják, ami Istentől van és amit ők nem ismernek. Ami világossá teszi nekik, hogy a saját „igazságukkal” nem lesznek igazak. Mert látják rajtunk Krisztust, aki arról tanúskodik, hogy a világ cselekedetei gonoszak (Jn 7,7). Ezért üldözik a hívőt. Azért boldog, mert „övé a mennyek országa”.

A hívőt Jézus miatt üldözik, mert vele jár, mert Ő jelenik meg az életében: ugyanúgy, mint Jézus, bizonyosságot tesz arról, hogy a világ cselekedetei gonoszak. Ugyanúgy üldözik, mint Jézust: a keresztségig. De ott Jézus győzött, ezért nekünk, akik benne vagyunk, a „jutalmunk bőséges a mennyekben”.

„De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek.”
Mt 6,33